

Nr 41.

Ankom till Riksdagens kansli den 29 april 1913 kl. 2.30 e. m.

Betänkande, i anledning av väckt motion om sänkning av vissa tullsatser å läder.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Vennersten, frih. Trolle*), Trapp*), Eklund, Ollas A. Ericsson, Bäckström*), Röing, Byström*), Rune, Larsson i Klagstorp, frih. Palmstierna, frih. Fleming, Elof Ljunggren, Danström, Knaust, Jeansson i Kalmar*), Källman*), Jonsson i Hökhult och Månsson.

*) Ej deltagit i justeringen av betänkandet.

I en inom Andra kammaren av herr *Månsson* väckt motion, nr 185, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har hemställts, »att Riksdagen ville göra följande ändringar i tulltaxan angående tullen på läder:

§ 199.

Hudar och skinn:

beredda, halvberedda härunder inbegripna:

sulläder och bindsulläder samt valross- och flodhästhudar:

kärnstycken (renskurna); ävensom maskinremläder 1 kg. 25 öre.

§ 200.

hela eller halva hudar samt stycken därav, allt för så vitt de icke äro hänförliga till nästföregående rubrik, 1 kg. 20 öre.»

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.*Historik.*

Till och med år 1857 utgick tull å sulläder (bottenläder) med 37.5 öre för skålpund (= 88.2 öre per kilogram). Tullen nedsattes härefter successivt vid olika riksdagar, så att den från och med år 1876 utgjorde allenast 6 öre för skålpund (= 14.1 öre per kilogram). Sedan 1885 års Riksdag höjt tullsatsen för sulläder och bindsulläder till 24 öre för kilogram, har slutligen år 1897 genomförts en tullförhöjning för ifrågavarande vara till 40 öre för kilogram. Förslag om denna tullförhöjning hade emellertid vid flera föregående tillfällen förelagts Riksdagen och hade därvid frågan om behovet av en sådan höjning varit föremål för motsatta meningar, i det att Första kammaren i allmänhet uttalat sig för och Andra kammaren ständigt mot en förhöjning av tullen från 24 till 40 öre för kilogram. Vid 1892 års Riksdag hade sålunda Kungl. Maj:t i anslutning till av 1888 års tulltaxekommitté uttalad mening föreslagit Riksdagen att höja tullen å sulläder och bindsulläder till sist angivna belopp. Bevillningsutskottet tillstyrkte och Första kammaren biföll detta förslag, vilket däremot avslogs av Andra kammaren, varefter Riksdagen genom gemensam omröstning beslöt i likhet med sistnämnda kammare. Vid var och en av riksdagarna åren 1893—1896 väcktes motioner av enskilda riksdagsmän med påyrkande av samma tullsats å sulläder, som i Kungl. Maj:ts förberörda proposition föreslagits, och blev utgången av frågans behandling inom Riksdagen härvid densamma som år 1892, dock med undantag för år 1894, då båda kamrarna, i enlighet med bevillningsutskottets förslag, avslog motionen. Då motioner i enahanda syfte vid 1897 års riksdag väcktes blev, såsom nämnt, utgången en annan. Bevillningsutskottet — inom vilket likväl 7 ledamöter reserverade sig — hemställde om bifall till motionärernas förslag. Första kammaren biföll utskottets hemställan, varemot Andra kammaren, med avslag därå, beslöt att tullsatsen å sulläder och bindsulläder, 24 öre för kilogram, skulle bibehållas oförändrad. Genom gemensam omröstning beslöt Riksdagen härefter med 197 röster mot 174 att biträda Första kammarens ovannämnda beslut. Tullsatsen å sulläder och bindsulläder har därefter bibehållits oförändrad vid 40 öre för kilogram ända till dess att på grundvalen av 1906 års tulltaxekommittés förslag nu gällande tulltaxa kom till stånd. I denna har en uppdelning ägt rum av rubriken för ifrågavarande artikel, i det

att skillnad göres mellan, å ena sidan, kärnstycken (renskurna) och, å den andra, hela eller halva hudar samt stycken därav. Tullsatsen är för det förra slaget 45 öre och för det senare 35 öre för kilogram. Enligt vad tulltaxekommitténs uttalande i detta ämne giver vid handen, hade denna uppdelning sin grund däri, att kärnstycken av sul- och bindsulläder, som i allt större utsträckning började föras i marknaden, hade 20 å 25 procent högre värde per viktenhet än hela och halva hudar, i följd varav kärnstycken av berörda slag ansågos böra upptagas under särskild rubrik med en tullsats av 45 öre. Då faran för utländsk konkurrens huvudsakligen hänförde sig till införsel av renskuret läder, hade förhöjningen av tullen å denna artikel ansetts böra åtföljas av en nedsättning av tullen å hela och halva hudar till 35 öre för kilogram, och hade tullskyddet härigenom för båda dessa varugrupper enligt kommitténs beräkning kommit att motsvara ungefär 16 å 18 procent av varans värde.

Nedanstående ur den officiella statistiken sammanställda tablå utvisar storleken och värdet av tillverkning, import och export av sul- läder och bindsulläder under tiden från och med 1897, under vilket år tullsatsens höjning till 40 öre, såsom nämnt, ägde rum, till och med 1911, det senaste år för vilket fullständiga sifferuppgifter i ifrågavarande hänseenden funnits tillgängliga.

Statistik.

År.	Tillverkning		Import.		Export.	
	Kg.	Kr.	Kg.	Kr.	Kg.	Kr.
1897	1,900,449	4,096,213	2,986,407	5,375,533	10,503	19,956
1898	2,309,711	5,245,855	2,891,590	5,204,862	1,017	1,932
1899	2,826,647	6,468,897	2,406,778	4,332,200	3,244	6,164
1900	2,816,010	6,422,187	1,733,037	3,119,467	3,886	7,383
1901	3,263,144	7,303,456	1,699,978	3,059,960	3,733	7,093
1902	3,919,261	8,719,285	1,208,874	2,175,973	2,248	4,496
1903	4,357,111	9,544,773	959,046	1,726,283	12,346	24,692
1904	5,151,528	11,421,681	879,190	1,582,542	1,481	2,962
1905	5,825,225	13,037,629	564,603	1,072,746	38,507	80,865
1906	6,246,925	14,637,731	503,053	965,862	39,792	87,542
1907	6,690,470	16,014,578	391,120	812,455	16,123	32,526
1908	5,329,603	12,017,448	139,930	293,527	78,095	164,223
1909	5,865,902	14,096,293	249,977	565,191	19,144	43,217
1910	7,586,926	18,786,942	481,411	1,100,323	4,108	9,716
1911	7,376,713	17,978,951	296,465	700,410	28,830	70,496

Ovan intagna siffror utvisa, att bottenläderindustrien under de ifrågavarande femton åren i så avsevärd grad ökat sin tillverkning, att den år 1911 producerade nära fyra gånger så mycket sulläder som år 1897. Importen av sådant läder under nämnda tidsperiod har samtidigt härmed minskats i än raskare tempo, så att den nu sjunkit till ungefär tiondelen av den siffra, som utvisar importens storlek vid periodens början. Den export, som under perioden förekommit, är, såsom tablån utvisar, av ringa omfattning.

*Utskottets
yttrande.*

Av vad motionären anført synes framgå, att han i huvudsak stöder sin framställning på påståendet, att gällande tullskydd för läderindustrien haft till följd, att priserna å i handeln förekommande ladersorter ökats. Vid bedömande huru härmed förhåller sig förtjäna särskilt följande förhållanden att beaktas. Den svenska bottenläderindustrien är för sin tillverkning så gott som uteslutande hänvisad att använda huvudsakligen från Sydamerika importerade ox- och kohudar, under det att motsvarande inhemska produkter, vilka mera lämpa sig för ovanläderstillverkning, företrädesvis exporteras. Läderkonsumtionen på världsmarknaden har på senare tid varit stadd i allt starkare tillväxt, varemot produktionen, som saknat tillgång till i samma grad stegrad tillförsel av råa hudar, icke kunnat hålla jämna steg med efterfrågan. På grund härav hava, enligt vad för utskottet företedda prisnoteringar utvisat, betydliga höjningar på senare tid inträtt i världsmarknadspriserna å berörda råvara. Härav har i sin ordning naturligen följt, att priserna å bottenläder stegrats, vad angår Sverige dock icke, efter vad det vill synas, i samma proportion som prisstegringen å råa hudar. De hos oss höjda priserna å bottenläder torde sålunda hava varit fullt betingade av råvarans prisläge å världsmarknaden.

Vad motionen i övrigt innehåller har utskottet icke heller funnit ägnat att utgöra tillräckligt stöd för det av motionären framställda förslaget.

Den mottagna remissen av förevarande motion har emellertid givit utskottet anledning att, med bortseende från den av motionären förbragta motiveringen, pröva frågan, huruvida en sänkning av gällande tullsatser å sulläder må anses påkallad. Det har därvid gällt att se till, huruvida den svenska läderindustrien, till vars skyddande det nuvarande höga tullskyddet en gång skapades, numera till följd av ändrade förhållanden kan anses ej längre vara i behov av en så hög tullsats å sulläder.

Innan utskottet angiver den mening, vartill utskottet i berörda

hänseende kommit, torde det vara lämpligt att giva en kort återblick över denna industris utveckling under tiden före tillkomsten av det nuvarande tullskyddet å sulläder. Ända in på 1870-talet var läderindustrin i vårt land tämligen oberörd av konkurrens med utlandet och hade också att uppvisa goda ekonomiska resultat. Men från och med nämnda tid började de stora utländska garverierna, särskilt de amerikanska, vilka genom tillgång på billigare garvämne och användande av mera rationella och tidsbesparande tillverkningsmetoder (s. k. snällgarvning) arbetade under ojämförligt gynnsammare produktionsvillkor, söka sig marknad här i landet. Genom den sålunda uppkomna konkurrensen försattes den svenska garverinäringen i ett synnerligen bekymmersamt läge, vilket synes hava fortbestått ända in på 1890-talet och då gav anledning till de ovannämnda, inom Riksdagen upprepade gånger väckta förslagen att höja lädertullarna, vilka förslag slutligen ledde till omförmälda 1897 års tullförhöjning.

Till belysande av de förhållanden, som föranledde sistberörda beslut, kan här förtjäna erinras om vad bevillningsutskottet vid sistnämnda års Riksdag anförde till stöd för detsamma. Utskottet anförde, bland annat, följande: Enligt vad av i betänkandet införda statistiska uppgifter framgått, syntes det utskottet tydligt, att garverihanteringen i Sverige arbetade under trycket av en övermäktig utländsk konkurrens. Antalet garverier hade under åren 1871—1894 så småningom alltmera minskats. Sistnämnda år utgjorde de i gång varande garveriernas antal 566 med ett sammanlagt tillverkningsvärde av 6,030,460 kronor, vilket i medeltal för varje garveri utgjorde ungefär 10,650 kronor. Av dessa siffror framginge, att, då blott ett fåtal garverier tillhörde storindustrin, det vida övervägande antalet tillhörde de i liten skala drivna hantverkerierna. Att i synnerhet för dessa konkurrensen med de stora utländska garverierna, särskilt de amerikanska, måste verka tryckande, för att icke säga ruinerande, vore enligt utskottets åsikt uppenbart.

Den betydliga tullförhöjning, som kom till stånd genom beslut av 1897 års Riksdag, medförde, att hos oss i likhet med vad i andra läderproducerande länder redan tidigare ägt rum en storindustri uppkom inom lädertillverkningen. De små garverier, som vid tiden för tullförhöjningen ännu funnos till stort antal såväl i städerna som på landsbygden, företrädesvis å ställen, där det fanns god tillgång på hudar och bark, kunde icke uthärda konkurrensen med berörda storindustri, utan gingo småningom under. Emellertid har storindustrin på ett förtjänstfullt sätt infört moderna arbetsmaskiner och tillverkningsmetoder på samma gång den eftersträvat att förbättra sina fabrikat. Dess arbete

har också krönts med en glädjande framgång och man torde utan överdrift kunna säga, att den svenska garveriindustrien förmått höja sin tillverkning till en sådan kvalitet och jämväl i övrigt tillkämpat sig en sådan ställning på den inhemska marknaden, att den hädanefter lärer kunna med lugn upptaga en konkurrens från utlandet.

Det förtjänar i detta sammanhang erinras om vissa uttalanden av 1906 års tulltaxekommitté, som antyda, att förhållandena redan år 1909, då kommitténs betänkande avgavs, utvecklats i angivna riktning. Vid behandling av de rubriker i kommitténs förslag till ny tulltaxa, som hänförde sig till hudar och skinn, anförde kommittén — efter att hava erinrat att garveriernas årsproduktion vad anginge sulläder och bindsulläder stigit från 1,877,114 kilogram år 1896 till 6,246,925 kilogram år 1906 — bland annat, hurusom den år 1897 genomförda förhöjningen å tullen för sist berörda varuslag syntes hava varit fullt effektiv. Vidare uttalade kommittén vid motiveringen av de föreslagna ändrade tullsatserna för sulläder, att den funne det dåvarande tullskyddet för sulladertillverkningen böra, i stort sett, bibehållas oförändrat.

Att den utveckling av bottenläderindustrien i vårt land, vilken sålunda redan år 1909 konstaterades av tulltaxekommittén, sedermera fortskridit i samma uppåtgående riktning, har redan framgått av de av utskottet förut meddelade statistiska uppgifterna. Dessa giva vid handen, att den årliga tillverkningen av sulläder och bindsulläder från nämnda år till närvarande tid ökats med ytterligare över 1,000,000 kilogram. Importen av berörda varor åter har såsom nämnt under de 15 år som gått, sedan tullförhöjningen kom till stånd, nedgått i en sådan grad, att densamma, som år 1897 ännu uppgick till 156.06 procent av den inhemska tillverkningens värde, år 1911 utgjorde allenast 4.02 procent av landets hela konsumtion. Man torde därför med fog kunna påstå, att den svenska industrien i närvarande stund så gott som helt och hållet behärskar den inhemska marknaden.

De ogynnsamma förhållanden, vilka förr utgjorde grunden till den svenska garveriindustriens underlägsenhet vid konkurrensen med den utländska och som föranledde 1897 års Riksdag att väsentligt höja tullen å sulläder och bindsulläder, äro, enligt vad utskottet med det ovan anförda velat visa, icke numera för handen. Genom den om-
daning av organisation och arbetsmetoder, vilken den svenska bottenläderindustrien undergått på de 15 år, varunder den åtnjutit berörda tullskydd, har den vuxit sig så stark, att den ej längre synes vara i behov av ett så högt skydd.

Utskottet, som alltså finner att en nedsättning av ifrågavarande

tullsatser utan fara för industriens bestånd och utveckling kan äga rum anser dock att man bör gå fram med varsamhet och stannar därför vid att föreslå en nedsättning av tullen å sulläder och bindsulläder dels för kärnstycken (renskurna) och maskinremläder till 35 öre för kilogram dels, i överensstämmelse härmed, för hela eller halva hudar till 28 öre för kilogram.

Någon anledning att, under förutsättning att tullsatserna för sulläder och bindsulläder varda nedsatta, bibehålla valross- och flodhäst-hudar, som i gällande tulltaxa äro sammanförda med förstnämnda artiklar, vid nuvarande tullsatser torde icke föreligga.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i anledning av herr Månssons förevarande motion, II: 185, må besluta, att tullen å sulläder och bindsulläder samt valross- och flodhäst-hudar skall utgöra: för kärnstycken (renskurna) ävensom maskinremläder 35 öre för kilogram och för hela eller halva hudar samt stycken därav, allt försåvitt de icke äro hänförliga till rubriken nr 199, 28 öre för kilogram, samt att i följd därav rubrikerna nr 199 och 200 i gällande tulltaxa skola erhålla följande ändrade lydelse:

- *199. kärnstycken (renskurna); ävensom maskinremläder 1 kg. 35 öre.
- 200. hela eller halva hudar samt stycken därav, allt försåvitt de icke äro hänförliga till nästföregående rubrik 1 kg. 28 öre.

Stockholm den 28 april 1913.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservationer:

av herrar *Vennersten*, frih. *Trolle*, *Trapp*, *Ollas A. Ericsson*, frih. *Fleming*, *Danström*, *Knaust*, *Jeansson* i Kalmar och *Jonsson* i Hökhult, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

Utskottet.

Historik.

Till och med år 1857 utgick tull å sulläder (bottenläder) med 37.5 öre för skålpund (=88.2 öre per kilogram). Tullen nedsattes härefter successivt vid olika riksdagar, så att den från och med år 1876 utgjorde allenast 6 öre för skålpund (=14.1 öre per kilogram). Sedan 1885 års Riksdag höjt tullsatsen för sulläder och bindsulläder till 24 öre för kilogram, har slutligen år 1897 genomförts en tullförhöjning för ifrågavarande vara till 40 öre för kilogram. Enligt nu gällande tulltaxa har en uppdelning ägt rum av rubriken för ifrågavarande artikel, i det att skillnad göres mellan, å ena sidan, kärnstycken (renskurna) och, å den andra, hela eller halva hudar samt stycken därav. Tullsatsen är för det förra slaget 45 öre och för det senare 35 öre för kilogram. Enligt vad tulltaxekommitténs uttalande i detta ämne giver vid handen, hade denna uppdelning sin grund däri, att kärnstycken av sul- och bindsulläder, som i allt större utsträckning började föras i marknaden, hade 20 à 25 procent högre värde per viktenhet än hela och halva hudar, i följd varav kärnstycken av berörda slag ansågos böra upptagas under särskild rubrik med en tullsats av 45 öre. Då faran för utländsk konkurrens huvudsakligen hänförde sig till införsel av renskuret läder, hade förhöjningen av tullen å denna artikel ansetts böra åtföljas av en nedsättning av tullen å hela och halva hudar till 35 öre för kilogram, och hade tullskyddet härigenom för båda dessa varugrupper kommit att motsvara ungefär 16 à 18 procent av varans värde.

Statistik.

Nedanstående ur den officiella statistiken sammanställda tablå utvisar storleken och värdet av tillverkning, import och export av sulläder och bindsulläder under tiden från och med 1897, under vilket år tullsatsens höjning till 40 öre, såsom nämnt, ägde rum, till och med

1911, det senaste år för vilket fullständiga sifferuppgifter i ifrågavarande hänseenden funnits tillgängliga.

År.	Tillverkning.		Import.		Export.	
	Kg.	Kr.	Kg.	Kr.	Kg.	Kr.
1897	1,900,449	4,096,213	2,986,407	5,375,533	10,503	19,956
1898	2,309,711	5,245,855	2,891,590	5,204,862	1,017	1,932
1899	2,826,647	6,468,897	2,406,778	4,332,200	3,244	6,164
1900	2,816,010	6,422,187	1,733,037	3,119,467	3,886	7,383
1901	3,263,144	7,303,456	1,699,978	3,059,960	3,733	7,093
1902	3,919,261	8,719,285	1,208,874	2,175,973	2,248	4,496
1903	4,357,111	9,544,773	959,046	1,726,283	12,346	24,692
1904	5,151,528	11,421,681	879,190	1,582,542	1,481	2,962
1905	5,825,225	13,037,629	564,603	1,072,746	38,507	80,865
1906	6,246,925	14,637,731	503,053	965,862	39,792	87,542
1907	6,690,470	16,014,578	391,120	812,455	16,123	32,526
1908	5,329,603	12,017,448	139,930	293,527	78,095	164,223
1909	5,865,902	14,096,293	249,977	565,191	19,144	43,217
1910	7,586,926	18,786,942	481,411	1,100,323	4,108	9,716
1911	7,376,713	17,978,951	296,465	700,410	28,830	70,496

Ovan intagna siffror utvisa, att bottenläderindustrien under de ifrågavarande femton åren i så avsevärd grad ökat sin tillverkning, att den år 1911 producerade nära fyra gånger så mycket sulläder som år 1897. Importen av sådant läder under nämnda tidsperiod har samtidigt härmed minskats i än raskare tempo, så att den nu sjunkit till ungefär tiondelen av den siffra, som utvisar importens storlek vid periodens början. Den export, som under perioden förekommit, är, såsom tablån utvisar, av ringa omfattning.

Av vad motionären anført synes framgå, att han stöder sin framställning på påståendet, att gällande tullskydd för läderindustrien haft till följd, att priserna å i handeln förekommande ladersorter ökats.

*Utskottets
yttrande.*

Den svenska bottenlädersindustrien är för sin tillverkning så gott som uteslutande hänvisad att använda huvudsakligen från Sydamerika importerade ox- och kohudar, under det att motsvarande inhemska produkter, vilka mera lämpa sig för ovanläderstillverkning, företrädesvis

exporteras. Läderkonsumtionen på världsmarknaden har på senare tid varit stadd i allt starkare tillväxt, varemot produktionen, som saknat tillgång till i samma grad stegrad tillförsel av råa hudar, icke kunnat hålla jämna steg med efterfrågan. På grund härav hava, enligt vad för utskottet föredragna prisnoteringar utvisat, betydliga höjningar på senare tid inträtt i världsmarknadspriserna å berörda råvara. Härav har i sin ordning naturligen följt, att priserna å bottenläder stegrats, vad angår Sverige dock icke, efter vad det vill synas, i samma proportion som prisstegringen å råa hudar. De hos oss höjda priserna å bottenläder torde sålunda hava varit fullt betingade av råvarans prisläge å världsmarknaden.

Vad sålunda anförts torde vara tillräckligt att visa ohållbarheten av motionärens utgångspunkt.

Som ett synnerligande vägande skäl att icke inlåta sig på någon sänkning av ifrågavarande tullsatser vill utskottet särskilt framhålla den omständigheten, att den svenska industrien på området har att räkna med konkurrensen av en synnerligen exportkraftig produktion icke blott i Nordamerikas förenta stater, sedan gammalt världens mest läderproducerande land, utan numera även i Tyskland, vars export sedan någon tid tillbaka till och med äger större omfattning än Förenta staternas. Till belysning av den tyska läderindustriens utveckling på senare tid kan anföras, att enligt inhämtade uppgifter årliga läderexporten från Tyskland torde kunna beräknas hava under åren 1890—1912 ökat med inemot 200 procent, under det att enahanda export från Förenta staterna anges under samma tidrymd hava vuxit med föga mera än 100 procent. En industri, vars export är ställd i en så hastig utveckling som särskilt den tyska, är givetvis i stånd till en kraftig konkurrens, om tillfälle därtill gives.

Att ett dylikt tillfälle skulle beredas den tyska industrien, därest en nedsättning i nu gällande tullskydd för ifrågavarande slag av läder vidtoges, därom vittnar den omständigheten, att nuvarande tullsats för rubrik nr 199 av 45 öre blivit i gällande svensk-tyska handels- och sjöfartstraktat bunden, ett förhållande som i och för sig torde innebära tillräckligt motiv för avslag å den föreliggande motionen.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att herr Månssons förevarande motion, II: 185, om sänkning av gällande tullsatser å läder, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

av herr *Månsson*, som anförde:

Jag har ej kunnat följa utskottsmajoriteten i dess avprutning på mitt yrkande, då jag vet detta förut vara ytterst moderat och formulerat utan tanke på någon prutmån.

Utskottet vill ej förneka, att prisen ökats, men säger, att detta beror på att hudarne undan för undan stigit i pris, vilket delvis är riktigt, särskilt vad det sista året beträffar. Men under långa perioder stodo hudarne rätt lågt i pris, utan att det färdiga lädrets pris därför sänktes. Endast ett exempel:

Enligt »Die Lederindustrie», 24 december 1912, sjönk på Berlins marknad oxhudarne från att i slutet av 3:dje kvartalet 1906 ha stått i mark 1.20 per kilogram, till 0.80 å 0.84 mark per kilogram *midsommaren 1908*, varefter hudarna så småningom började krypa upp till den höjd de än i dag intaga.

Men under hela denna tid kan man varken i Sverige eller Tyskland eller något annat tullskyddat land märka, att läderprisen sjunkit.

Som ett exempel på hur i vårt land prisen stigit undan för undan oberoende av prisen på hudmarknaden skall här bifogas utdrag ur en samling räkningar, som en i Gävle bosatt yrkesidkare betalt under årens lopp för det bottenläder han köpt. Mot denna tabell har endast från garvarehall invänts, att den ej följer bestämda märken och att räkningarne före 1907 gäller för hela halvår, men sedan 1907 för renskuret läder, d. v. s. sedan buk och hals m. m. borttagits.

Härtill må anmärkas, att det är omöjligt att följa vissa märken eller jämföra sådana, dels emedan de äro otaliga, dels emedan de sällan förekomma mer än något år i handeln. Dessa gävleräkningar se ut så här:

Affärens namn	Varans namn	Datum	Pris kr. per kg.
Hemgren	Sv. sulläder, (det dyraste)	20 nov. 1899.....	2: 80
d:o	Amerikanskt sulläder »Sheffield»	20 nov. 1899.....	2: 25
d:o	Amerikanskt sulläder	29 sept. 1899.....	2: 30
P. Åberg	Lundins sulläder	26 nov. 1900.....	2: 90
d:o	Amerikanskt sulläder □ La Porte	26 nov. 1900.....	2: 18
Joh. Hemgren	»	9 april 1901.....	2: 32
d:o	Åbergs sulläder	1 juli 1901.....	2: 75
d:o	Svenskt sulläder.....	23 april 1902.....	2: 75
d:o	Sheffield sulläder	23 april 1902.....	2: 40
Zimmermann	Svenskt sulläder.....	29 sept. 1903.....	2: 40
d:o	Mattons sulläder.....	1 sept. 1903.....	2: 50
P. Åberg	Malmö sulläder	30 nov. 1904.....	2: 10
Zimmerman	Cimbria sulläder, renskuret	5 okt. 1904.....	3: 30

Affärens namn	Varans namn	Datum	Pris kr. per kg.
P. Åberg	Svenskt sulläder barkgarvat	31 mars 1905.....	2: 70
J. A. Hartzell.....	Sölvesborgs	17 aug. 1905.....	2: 45
d:o	d:o	11 sept. 1905.....	2: 45
d:o	Svenskt sulläder.....	4 nov. 1907.....	2: 65
J. A. Andersson ...	Cimbria (eftersökt)	14 april 1907.....	4: —
d:o	Lunds sulläder	27 maj 1907.....	2: 60
d:o	Svenskt sulläder, Hillers	14 okt. 1908.....	3: 70
d:o	Mattons	14 okt. 1908.....	3: 35
Hartzell	Svenskt koläder.....	13 juli 1908.....	3: 60
d:o	Cimbria	29 april 1909.....	3: 70
J. A. Andersson ...	d:o	30 aug. 1909.....	3: 60
d:o	Falkenbergs	29 dec. 1910.....	3: 90
d:o	Mattons	2 maj 1910.....	3: 70
d:o	Cimbria	19 sept. 1910.....	4: 05
Hartzell.....	d:o	16 juli 1910.....	4: 15
J. A. Andersson ...	d:o	22 nov. 1910.....	4: 25
d:o	Järla sulläder, ko	17 juni 1911.....	3: 91
P. Åberg	Cimbria	26 april 1911.....	4: 30
d:o	d:o	10 juni 1912.....	3: 75
J. A. Andersson ...	Hillers sulläder.....	3 okt. 1912.....	4: 25
d:o	Nättraby	3 okt. 1912.....	4: 05
d:o	Järla	3 okt. 1912.....	4: —

Dessa äro de priser som skomakarne fått betala och som, åtminstone till största delen, bestämts av garvereringen. I jämförelse mellan priset för den tid, då räkningen berör hela halvorna och då den upptager renskurna stycken, kan man i allmänhet träffa rätt, om man räknar med ett pris om 75 öre per kilogram högre för det renskurna lädret än för det oskurna.

För utskottets majoritet finnes det ingen annan orsak till läderprisets stegring än att »läderkonsumtionen på världsmarknaden har på senare tid varit stadd i allt starkare tillväxt, varemot produktionen, som saknat tillgång till i samma grad stegrad tillförsel av råa hudar, icke kunnat hålla jämna steg med efterfrågan».

Detta är nog delvis sant, men samtidigt med att efterfrågan tilltagit har även världens kreatursstock ökat, ehuru måhända ej i samma grad som efterfrågan på läder. Men denna ökade efterfrågan på läder beror ej helt och hållet på att, som man vill göra troligt, den relativa hudtillgången så minskats och att mänskligheten i så hög grad bytt fotbeklädnad. Detta är nog fallet i en del trakter i några få länder, däribland ej minst vårt eget land.

Fastmer beror denna stigande efterfrågan på att lädret så försämrats, att en kvadratmeter läder nu ej torde ha mer än fjärdedelen

så stort bruksvärde som för femton år sedan. De som ropa på bevis i det hänseendet torde tro, att mänskligheten tappat minnet för vad som fanns för så kort tid sedan. Då kunde ett par halvsulor i många fall räcka till dagligt bruk ett helt år, nu däremot räcka de ofta ej ens två månader. Den som har en sex- eller sjupersonsfamilj att kläda får nu för jämnan ha minst ett par skor hos skomakaren. Utgifterna för denna mängd reparationsarbete och för de många inköpen av skor bli mycket betungande.

Den gamla garvningsmetoden, vilken ännu helt eller delvis bibehållits av de små garvarne, hade till syfte att av djurhudarne bereda ett hållbart och slitstarkt beklädnadsmaterial. Hudarne lades i vatten och lösningar så att det som ej utgjorde vad man kallat hudens kärna lossgjordes från denna. Hår, kött och fett borttogos och så återstod det av huden som var starkt och segt. Detta lades i kar och med vegetabiliska garvämnerna mellan varje hud, vanligen användes bark av ek, men även av tall, björk, al o. s. v., senare tillkom andra utländska garvämnerna, såsom barken av mimosor och akazier, hemlockstallen i Nordamerika och av olika i Afrika och Amerika förekommande mangrovearter, vidare frukter av olika träd, varibland må nämnas myrobalaner, som fås av ett träd i Indien, divi-divi, frukterna från ett träd i Sydamerika samt algarobilla, som kommer från ett i Chile vilt växande träd. Dessa senare ha på sista tiden till följd av sin höga garvämneshalt utträngt våra vanliga vegetabiliska garvningsämnen. Så innehåller t. ex. valonea 43.5, algarobilla 43 och divi-divi 41.5 procent av sin mängd garvämnerna, medan de här förr vanliga ämnena ej torde ha mer än fjärdedelen så mycket av dessa ämnerna. Genom de gamla garvämnerna och väl i allmänhet med de vegetabiliska fick man ett segt läder och de av det samma tillverkade sulorna kunde hålla halvår och längre till dagligt bruk. Men denna garvningsprocedur gick långsamt, vanligen två år och därutöver, och den därigenom uppkomna ränteförlusten på de under garvning liggande hudarne torde kunna uppskattas till 7 å 10 procent av det färdiga lädrets pris. Även måste naturligtvis det då på varje kilogram tillverkat läder beräknas en långt större hyra eller ränta och avskrivning på fabriken än vad nu är fallet.

Genom användandet av starkare garvmedel har man så småningom förkortat garvningstiden, och även i de små garverier, där man nu gör barkgarvat läder, torde hela beredningsproceduren vara undanflydd på ett år. Detta läder är naturligtvis ej så starkt som det som gjordes med den gamla, tvååriga metoden, men det torde dock kunna anses tillfredsställande.

På de flesta av de stora garverierna har man däremot på den senare tiden övergått till s. k. snabbgarvning. Här användas mineraliska garvämmen, vilkas kraft i en del fall säges vara så stor, att huden blir genomträngd av garvämmet på 1 à 2 dagar, och hela beredningstiden varar ofta ej mer än tre à fyra veckor. Därtill kommer att i en del av dessa garverier tar man endast bort håret, resten manglas under valsar med 6,000 kilograms tryck eller stampas med hammare tillsammans och överstrykes med en välling samt torkas så att lädret vid en hastig besiktning ter sig nästan outslitligt. Men då detta slags läder lagts under skor och man går ut i vätan med dessa, så dröjer det ej länge förrän det uppstår ett hål mitt under skon, och genom detta hål kan man dra ut det av syror förbrända innanmätet i sulan. Ett par sådana sulor hålla ej mer än fjärdedelen så lång tid som det på vegetabilisk väg garvade lädret. Klart är att under sådana förhållanden måste läderåtgången bli större än förr per individ, efterfrågan större och prisen högre.

Detta sätt att bereda, förädla eller, rättare sagt, att fördärva en naturens gåva som givits människorna till skydd mot köld och andra klimatiska inflytelser, skulle naturligtvis förbjudas i ett något så när ordnat samhälle, där hänsyn toges till det hela och ej endast till enskilda individers tillfälliga fördel på den stora mängdens bekostnad. Genom detsamma går tre à fyra gånger så mycket hudar åt i vårt land som vad fallet skulle vara om snabbgarvat läder skulle vara förbjudet att såväl tillverka som införa i landet. I parentes må endast erinras om vilken betydelse ett sådant eftersträfvansvärt förbud skulle ha för vår handelsbalans ävensom för befolkningens skattekraft och hälsa. Mer än halva den summa som åtgår för att utifrån tillgodose vårt behov av hudar, nu 13,800,000 kronor, skulle då kunna inbesparas. För vår utförsel av timmer, pappersmassa, separatorer m. m. som går till världsmarknaden och varav vi säkert lägga minst 7,000,000 kronor onödigt i hudar, som vi sedan fördärva på ett sådant förädlingssystem, som det nu nämnda, skulle vi kunna få andra förbrukningsartiklar, för vilkas erhållande vi nu måhända nödgas skuldsätta oss eller ock skulle vi kunna använda det överskjutande beloppet till amortering av vår statsskuld hellre än att lägga det i sophögarna i form av till följd av en slösande tillverkningsmetod fördärvat och endast föga använt sulläder. Här pågår ett nationellt slöseri som det är skäl att hålla ögonen på. Vidare skulle de hundratusen små hemmen som nu få öda sådana summor på sköinköp och skolagning, vara betydligt mer skattekraftiga, om de både beträffande denna och andra artiklar finge hederliga varor i utbyte

för de varor de själva avyttra. Det är ju dock så att det nödvändigaste av mat och kläder måste gå även före skatterna och när då hemmen plundras genom dyra och ohederliga varor, så att intet finnes över när skatten skall betalas, så får denna bli obetald.

Den roll, som skobeklädnaden spelar i nationens hälsotillstånd, är, särskilt i ett land med ett sådant klimat som vårt, lätt insedd. När nu till följd av den metod, enligt vilken såväl det mesta sullädet som ovanlädet beredes, både barn och vuxna få gå våta om fötterna, emedan de skor eller sulor man köpt ej hålla, och man ej har råd att offra mer än en viss del av sin lilla inkomst på skodon, så uppkomma sjukdomar, genom vilka människomateriel, på vilket man kostat en dyr uppfostran, går till spillo och måhända faller samhället till last, medan det under andra förhållanden kunnat övertaga en dryg del av samhällsbördorna.

Så tillkommer vidare den synpunkten, att man kan undra, om ej det samhälle snart skall vara bankrutt, där det ständigt visar sig att de ansträngningar, som på så många håll av mänsklighetens yppersta göres för att förenkla produktionen av nyttigheter och för att möjliggöra en högre materiell kultur, i stället resultera i frambringandet av rovmedel för det lilla fåtalet och gissel för folkets breda lager. Där man väntat sig en högre kultur, bättre och billigare varor, utjämning av klassklyftorna och mera samhällelig trevnad, där får man sämre varor till dyrare pris, och folkets kamp för det dagliga brödet blir allt mer förtvivlad.

Dessa missförhållanden förvärras genom tullsystemet. När ett förfalskat läder har samma tullsats som det hederligt tillredda och vid tillverkningen inom landet denna tullsats kan lyftas av fabrikanten är det klart, att detta skall locka till massproduktion på snabbaste och billigaste sätt, enär ju flera kilogram som tillverkas och försäljas inom landet ju större tullsumma kan fabrikanten lyfta. Men icke blott detta, utan ju uslare läder, som tillverkas och i skydd av tullmuren, som ger monopol på marknaden, avsättes inom landet, ju mer går det åt av varan och så blir det åter tillfälle att få profitera på den genom tulltaxan till varuförfalskare utlämnade allmänheten. På sådant sätt rent av framlocka skyddstullar och framför allt höga sådana, tillverkningsmetoder, över vilka man icke kan fälla en nog hård dom. Rådde däremot tullfrihet eller en lägre tullsats i branschen och gäve vår tidningspress råd och upplysningar åt allmänheten rörande de eller de varornas beskaffenhet, så skulle folket så småningom lära sig att endast köpa gedignare varor.

Det heter, att tullen skall vara ett stöd för näringens utövare. I denna som i många andra branscher har detta resonnemang för tullens tillkomst och bibehållande visat sig ej hålla streck. Följande tabell visar garveriindustriens utveckling under senare tid:

År.	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Sulläder		Tull pr kg. i öre.	Smorläder.		Tull pr kg. i öre.	Hudar och skinn.		Tull pr kg. i öre.	Hela tillverkningen.		Beredningslönn. Kr.
			Kg.	Kr.		Kg.	Kr.		Kg.	Kr.		Kg.	Kr.	
1871	687	1,705	948,222	3,127,912	23: 5	272,862	1,074,827	27	123,498	1,427,721	27	1,344,582	5,630,460	
1874	684	2,009	925,799	3,522,174	»	479,432	2,107,784	»	209,395	2,727,637	»	1,614,626	8,357,592	
1876	667	1,936	779,604	2,803,142	14: 1	306,696	1,314,152	»	446,764	2,924,779	»	1,533,064	7,042,073	
1880	654	1,678	540,367	1,631,143	»	261,989	815,915	»	417,640	2,341,631	»	1,219,996	4,778,689	
1885	632	1,655	519,804	1,514,815	»	219,916	696,540	47	442,197	2,673,228	47	1,181,917	4,881,618	
1887	625	1,648	444,776	1,205,992	24	233,928	656,222	»	408,356	3,237,289	»	1,087,060	4,957,820	
1890	600	1,703	354,734	1,012,867	»	124,210	412,434	»	374,234	3,818,654	»	853,178	5,243,955	
1891	598	1,768	649,742	1,710,418	»	298,523	824,089	»	424,698	3,147,678	»	1,372,963	5,682,185	
1892	579	1,736	516,418	1,353,102	»	229,531	599,107	»	573,860	3,088,635	»	1,317,809	5,494,881	454,037
1893	571	1,764	439,708	1,193,277	»	245,532	743,991	»	567,162	3,009,573	»	1,252,402	5,509,668	562,827
1894	566	1,859	493,080	1,357,123	»	270,221	787,664	»	522,793	3,277,991	»	1,286,094	6,030,460	607,682
1895	575	1,923	1,119,997	3,151,133	40			65	563,930	2,833,562	65	1,683,927	6,823,707	839,012
1896	581	2,346	1,877,114	3,933,114					1,338,781	3,064,977		3,215,895	7,689,983	691,892
1897	565	2,358	1,900,449	4,096,213					1,473,223	3,403,224		3,373,672	8,245,802	746,365
1898	580	2,417	2,309,711	5,245,855					1,701,873	3,766,438		4,011,584	9,701,059	688,766
1899	557	2,507	2,826,647	6,468,897					2,319,430	4,453,230		5,146,077	10,922,127	609,031
1900	521	2,379	2,816,010	6,422,187					1,568,285	4,056,202		4,384,295	11,059,936	581,547
1901	502	2,301	3,263,144	7,303,456					1,666,121	4,124,661		4,929,265	11,987,510	559,393
1902	483	2,321	3,919,261	8,719,285					1,630,280	4,251,750		5,549,541	12,971,035	520,611
1903	459	2,270	4,357,111	9,544,773		Allt läder i näst. kol.			1,598,073	4,450,735		5,955,184	13,995,508	451,096
1904	441	2,406	5,151,528	11,421,681					1,966,102	5,337,801		7,117,630	16,759,482	404,206
1905	394	2,361	5,825,225	13,037,629					—	6,297,676		—	19,686,632	351,327
1906	337	2,189	6,246,925	—					—	7,362,794		—	22,288,778	—
1907	295	2,087	6,690,470	16,014,578					—	7,150,942		—	23,165,520	287,939
1908	262	1,847	5,329,603	12,017,448					—	7,011,813		—	19,029,261	324,475
1909	244	1,964	5,865,902	14,096,293					—	8,059,302		—	22,477,791	322,196
1910	243	2,084	7,586,926	18,786,942					—	9,672,956		—	28,877,561	417,663

Som av ovanstående siffror framgår har sedan den stora tullförhöjningen fabrikernas antal sjunkit från 575 till 243 och arbetarnes antal i allmänhet hållit sig stilla, medan tillverkningen stigit ofantligt. Naturligtvis har efter arbetarnes långa strider med fabrikanterna den formella arbetslönen något stigit, men per kilogram eller per krona tillverkad vara har arbetslönen sjunkit ofantligt under denna tid.

Den tullmarginal, som tillvoterats denna lilla industri, vars tillverkningsvärde ej omspänner mer än 1.8 procent av Sveriges fabriks-

industri, utgör endast för sulläder och bindsulläder åren 1895—1910 26,834,000 kronor. Man tycker, att när en industri av allmänheten erhållit ett sådant kapital i ren gåva, så bör den sedan kunna bära sig själv eller ock bör den för framtiden, om den ej kan klara sig, ge samhället aktier för de för framtiden utgående understödsbeloppen.

Av skäl som ovan anförts yrkar jag bifall till min motion,

att tullen på sulläder och bindsulläder må sänkas till 25 öre per kilogram för renskuren vara och till 20 öre per kilogram för hela eller halva hudar, som ej äro renskurna.
